

สถานีรถไฟธนบุรี

ประวัติและการก่อตั้ง

สถานีรถไฟธนบุรีเป็นสถานีรถไฟที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและความสำคัญต่อการพัฒนาการคมนาคมของประเทศไทย ชาวบ้านเรียกสถานีแห่งนี้ติดปากว่า "สถานีรถไฟบางกอกน้อย" เนื่องจากตั้งอยู่ติดกับคลองบางกอกน้อย

ก่อนที่จะมีการสร้างสถานีรถไฟแห่งนี้ พื้นที่ดังกล่าวเป็นของชุมชนมุสลิมที่อพยพมาจากกรุงศรีอยุธยา หลังจากเหตุการณ์กรุงแตก เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงพระดำริในการสร้างสถานีรถไฟสายใต้ จึงได้พระราชทานที่ดินฝั่งตรงข้ามคลองบางกอกน้อยให้กับชุมชนมุสลิมแทนที่เดิม

สถานีรถไฟธนบุรีเริ่มเดินรถครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2446 และได้รับการเปิดอย่างเป็นทางการโดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2446 เส้นทางแรกจากสถานีธนบุรีไปสิ้นสุดที่สถานีเพชรบุรี มีระยะทาง 150 กิโลเมตร ทำให้สถานีแห่งนี้กลายเป็นศูนย์รวมของผู้คนที่เดินทางออกจากและเข้ามาในเมืองหลวง โดยเฉพาะคนภาคใต้

การพัฒนาและความเจริญ

ในช่วงแรกของการดำเนินงาน การเดินทางระหว่างฝั่งธนบุรีและกรุงเทพฯ ต้องอาศัยเรือข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก เนื่องจากยังไม่มีสะพานข้าม ต่อมาเมื่อสร้างสะพานพระราม 6 เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2468 ระบบรถไฟทั้งประเทศจึงสามารถเชื่อมต่อกันได้ แต่สถานีรถไฟธนบุรียังคงเป็นที่นิยมและมีการค้าบริเวณใกล้เคียงอย่างคึกคัก

ในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการสร้างสะพานพระพุทธยอดฟ้าและตัดถนนต่างๆ บนฝั่งธนบุรี เช่น ถนนอิสรภาพ ถนนอรุณอมรินทร์ และถนนเจริญสินทวงศ์ ทำให้การสัญจรทางบกของฝั่งธนบุรีเป็นที่นิยมมากขึ้น ในขณะที่บทบาทของการคมนาคมทางน้ำค่อยๆ ลดลง

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสถานีรถไฟธนบุรีเกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2485 ประเทศไทยต้องเข้าร่วมสงครามฝ่ายอักษะด้วยความจำใจ ญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งบัญชาการสงครามในภูมิภาคเพื่อโจมตีพม่า มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยอาศัยรถไฟเป็นทางลำเลียงหลักของกองทัพ

สถานีธนบุรีจึงกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญและเป็นเป้าหมายโจมตีของฝ่ายพันธมิตร ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2488 ซึ่งเป็นช่วงปลายสงครามมหาเอเชียบูรพา สถานีธนบุรีถูกทิ้งระเบิดจากเครื่องบินบี 24 และบี 29 ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก

เหตุการณ์สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2485 เวลา 12.30 น. เมื่อสถานีรถไฟบางกอกน้อยถูกระเบิดอีกครั้งจนพังยับเยิน และเป็นครั้งสุดท้ายที่มีเสียงหวอเตือนระเบิดในกรุงเทพฯ

การสร้างสรรค์ในวรรณกรรม

เหตุการณ์ระเบิดสถานีรถไฟบางกอกน้อยได้กลายเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในวรรณกรรมไทย โดยนักเขียน "ทมยันตี" ได้นำเหตุการณ์นี้มาใช้ในนวนิยายชื่อดังเรื่อง "คู่กรรม" ในนิยายเรื่องนี้ โกโบริซึ่งเป็นนายช่างไปทำงานอยู่ที่สถานี และอังศุมาลินซึ่งเป็นนางเอกได้มาหาเมื่อทราบว่ามีการทิ้งระเบิด ในที่สุดโกโบริก็เสียชีวิตจากเหตุการณ์ระเบิดนี้ จบฉากความรักข้ามเชื้อชาติอย่างน่าเศร้า ทมยันตียังได้ใช้ฉากต่างๆ ในบริเวณสถานีรถไฟบางกอกน้อย คลองบางกอกน้อย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นฉากในนวนิยายเรื่องนี้ด้วย

การฟื้นฟูหลังสงคราม

หลังจากสงครามสงบลง สถานีรถไฟได้รับการซ่อมแซมและสร้างใหม่ สถานีรถไฟที่เราเห็นในปัจจุบันจึงไม่ใช่อาคารเดิมสมัยรัชกาลที่ 5 หอนาฬิกาที่สูงเด่นและยังคงเดินบอกเวลาได้จนถึงปัจจุบัน ถูกสร้างขึ้นแทนอาคารบัญชาการที่ถูกระเบิดทำลาย อาคารสถานีแห่งใหม่ได้รับการออกแบบโดยหม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรรณ สถาปนิกเอก และหอนาฬิกาแห่งนี้สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2493

สถานีรถไฟธนบุรีในปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานีรถไฟธนบุรียังคงให้บริการขบวนรถไฟทั้งสายตะวันตกไปถึงสถานีน้ำตก จังหวัดกาญจนบุรี และสายใต้ไกลสุดถึงสถานีหลังสวน การรถไฟแห่งประเทศไทยยังมีแพ็คเกจทัวร์ท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบเข้าไป-เย็นกลับ และแบบค้างคืน บริเวณด้านหน้าของสถานีได้รับการปรับปรุงเป็นสวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มีบ่อน้ำพุ สนามหญ้า และต้นไม้ร่มรื่น มีศูนย์บริการข้อมูลเอกสารการท่องเที่ยวและทำน้ำจืดเรือ

การเดินทางไปสถานีรถไฟธนบุรีสามารถทำได้หลายรูปแบบ ทั้งทางเรือโดยใช้บริการเรือด่วนหรือเรือข้ามฟาก และทางรถโดยใช้เส้นทางถนนอรุณอมรินทร์ สถานีรถไฟธนบุรีจึงเป็นสถานที่ที่ผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความทันสมัย เป็นสักขีพยานของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ศิลปวัฒนธรรม. (2546, มิถุนายน). บ้านเกิดสุนทรภู่ อยู่บริเวณวังหลังบางกอกน้อย ฝั่งธนบุรี. *ศิลปวัฒนธรรม*.

https://www.silpa-mag.com/history/article_10278